

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมแหล่งวิชาการชุมชน และข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งวิชาการชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แหล่งวิชาการชุมชนที่ทำการศึกษานี้ เป็นแหล่งวิชาการชุมชนทั้งภาครัฐบาลและเอกชนในจังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกการสำรวจและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งวิชาการชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและทดสอบทึกลีง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งวิชาการชุมชนต่าง ๆ ด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบแหล่งวิชาการชุมชน และเรียบเรียงเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งวิชาการชุมชนแต่ละแห่งอย่างละเอียด พร้อมทั้งเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งวิชาการชุมชนแต่ละแห่ง

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแหล่งวิชาการชุมชนทั้งภาครัฐบาลและเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ ปรากฏว่าได้แหล่งวิชาการชุมชนทั้งหมด 28 แห่ง เรียงตามลำดับอักษรดังนี้

(1) การประปาขอนแก่น	อำเภอเมือง
(2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเขต 2 เขื่อนอุบลรัตน์	อำเภออุบลรัตน์
(3) คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อำเภอเมือง
(4) คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อำเภอเมือง
(5) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อำเภอเมือง
(6) งานพัฒนาประมงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เขื่อนอุบลรัตน์	อำเภออุบลรัตน์

(7) ท่าอากาศยานขอนแก่น	อำเภอเมือง
(8) ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขขอนแก่น	อำเภอเมือง
(9) บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด	อำเภอเมือง
(10) บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด	อำเภอน้ำพอง
(11) บริษัท ฟินิกซ์ พลัส แอนด์ เพเพอร์ จำกัด	อำเภอน้ำพอง
(12) โรงงานน้ำตาลศรีชัยลาทิพย์	อำเภอเมือง
(13) ศูนย์มาลาเรีย เขต 3	อำเภอเมือง
(14) ศูนย์อนามัยและเด็ก เขต 4	อำเภอเมือง
(15) สถานีตรวจอากาศขอนแก่น	อำเภอเมือง
(16) สถานีทดลองไหมขอนแก่น	อำเภอเมือง
(17) สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทำพระ	อำเภอเมือง
(18) สถานีประมงน้ำจืด จังหวัดขอนแก่น	อำเภอเมือง
(19) สถานีผสมเทียมทำพระ	อำเภอเมือง
(20) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อำเภอเมือง
(21) สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อำเภอเมือง
(22) สำนักงานชลประทานที่ 4	อำเภอเมือง
(23) สำนักงานทรัพยากรธรณี เขต 4	อำเภอเมือง
(24) สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น	อำเภอเมือง
(25) สำนักงานไปรษณีย์โทรเลข เขต 4	อำเภอเมือง
(26) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อำเภอเมือง
(27) หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2	อำเภอเมือง
(28) องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	อำเภอเมือง

5.2 อภิปรายผล

แหล่งวิชาการชุมชนที่สำรวจให้ทั้ง 28 แห่ง สามารถจำแนกออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้

(1) สถานที่ราชการ	24 แห่ง
(2) สถานประกอบการเอกชน	1 แห่ง
(3) โรงงานอุตสาหกรรม	3 แห่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่า จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดขนาดใหญ่จังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีหน่วยงานทางราชการอยู่เป็นจำนวนมากและมีถึง 24 แห่ง ที่สามารถใช้ประกอบการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ ส่วนสถานประกอบการเอกชนที่ใช้ประกอบการสอนได้มีเพียงแห่งเดียวเท่านั้น เนื่องจากว่าบางแห่งได้ปิดกิจการบางแห่งย้ายกิจการไปที่แห่งใหม่ และบางแห่งไม่สามารถให้ข้อมูลได้ เพราะเป็นความลับ ส่วนแหล่งวิชาการที่เป็น โรงงานอุตสาหกรรมมี 3 แห่ง อนึ่ง จังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองที่กำลังมีการขยายตัวทางด้าน อุตสาหกรรม ซึ่งในอนาคตอันใกล้นี้ผู้วิจัยเชื่อแน่ว่า จังหวัดขอนแก่นจะมีแหล่งวิชาการชุมชนที่เป็น โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่งด้วยกัน

การพิจารณาแหล่งวิชาการชุมชนในจังหวัดขอนแก่นทั้งหมด 28 แห่ง ออกเป็นระดับ อำเภอได้ดังนี้

อำเภอเมือง มีจำนวนแหล่งวิชาการชุมชน 24 แห่ง

อำเภอน้ำพอง มีจำนวนแหล่งวิชาการชุมชน 2 แห่ง

อำเภออุบลรัตน์ มีจำนวนแหล่งวิชาการชุมชน 2 แห่ง

จะพบว่า อำเภอเมืองมีแหล่งวิชาการชุมชนมากที่สุด เพราะการคมนาคมติดต่อสะดวกและเป็น ศูนย์กลางของอำเภออื่น ๆ จึงมีหน่วยงานของทางราชการอยู่มาก และอีกทั้งจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยถือว่าแหล่งวิชาการบางแห่งในอำเภอเมืองเป็นตัวแทนของแหล่งวิชาการในระดับ อำเภออื่น ๆ เช่น การประปาขอนแก่น ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขขอนแก่น ศูนย์อนามัยแม่-และเด็ก เขต 4 ขอนแก่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนอำเภออุบลรัตน์ และอำเภอน้ำพอง มีแหล่งวิชาการอำเภอละ 2 แห่ง โดยเฉพาะอำเภอน้ำพอง ในอนาคต

อันใกล้นี้จะมีแหล่งวิชาการชุมชนที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มอีก 2 แห่งคือ โรงงานสุรา และโรงงานทำไม้กระดานอัดจากขาน้อย ซึ่งต่อไปคาดว่าจะขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ในเขตอำเภอเมืองจะกว้างยิ่งขึ้นไปอีก

บทเรียนที่สามารถใช้แหล่งวิชาการชุมชนประกอบการสอนได้มากที่สุดถึงบทเรียนละ 10 แห่ง ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 บท ดังนี้

บทที่ 13 เรื่อง การเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์

บทที่ 16 เรื่อง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลทางการเกษตร

จะพบว่า หัวข้อย่อยบางหัวข้อในบทเรียนสามารถศึกษาได้จากหลาย ๆ แหล่ง เช่น หัวข้อย่อย เรื่อง การผสมเทียม ในบทที่ 13 สามารถศึกษาได้จากคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น งานพัฒนาประมงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เชื้อนอุบลรัตน์ สถานีประมงน้ำจืด จังหวัดขอนแก่น และสถานีผสมเทียมท่าพระ เป็นต้น ส่วนหัวข้อย่อยในบทที่ 16 เนื้อหาจะครอบคลุมถึงการอุตสาหกรรม และผลิตผลที่ได้จากทางเกษตร จึงเป็นเรื่องที่กว้างซึ่งสามารถเลือกใช้แหล่งวิชาการที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่สำรวจไว้ได้ทั้งหมด

บทเรียนที่ใช้แหล่งวิชาการชุมชนประกอบการสอนได้น้อยที่สุดคือ บทเรียนละ 3 แห่ง ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 7 บท ดังนี้

บทที่ 1 เรื่อง เราเริ่มต้นเรียนวิทยาศาสตร์กันอย่างไร

บทที่ 4 เรื่อง สมบัติของสาร

บทที่ 5 เรื่อง หินและแร่

บทที่ 8 เรื่อง อาหารและพลังงาน

บทที่ 9 เรื่อง การลำเลียงในสิ่งมีชีวิต

บทที่ 10 เรื่อง การใช้พลังงาน

บทที่ 11 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก

จะสังเกตเห็นว่า เนื้อหาวิชาในแต่ละบทเรียนนั้นเป็นเรื่องเฉพาะทั้งสิ้น และแหล่งวิชาการชุมชนที่สามารถใช้ประกอบได้นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งวิชาการในรูปของสถาบันทางการศึกษา เช่น คณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนบางบทเรียนการใช้แหล่งวิชา

การประชุมเชิงประกอบการสอนไม่ค่อยจะได้ผลชัดเจนนัก เช่น บทที่ 1 เพราะเนื้อหาวิชาเป็นการศึกษาถึงขั้นตอนกระบวนการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ และเป็นบทเรียนแรกในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งการนำนักเรียนออกใช้แหล่งวิชาการชุมชนก็อาจจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่นักเรียนผ่านบทที่ 1 ไปแล้ว ดังนั้นเมื่อมีการใช้แหล่งวิชาการชุมชน ครูผู้สอนควรจะเป็นผู้ชี้แนะ เพื่อเป็นการทบทวนให้นักเรียนได้ใช้ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนมาในบทที่ 1 ประกอบไปด้วยจะเป็นการดียิ่งขึ้น

แหล่งวิชาการชุมชนที่สามารถใช้ประกอบการสอนได้หลายบทเรียนที่สุดคือ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งให้ความรู้ในรูปของตำราเรียนและเอกสารอ้างอิงสามารถใช้ประกอบการสอนได้ทุกบทเรียน เพราะเป็นหอสมุดขนาดใหญ่ เป็นแหล่งรวมของวิทยาการแขนงต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งส่วนที่เป็นความรู้ในเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และความรู้ที่เพิ่มเสริมประกอบการเรียนด้วย อนึ่ง การใช้แหล่งวิชาการชุมชนที่เป็นหอสมุดนี้ยังช่วยให้นักเรียนได้ทราบและเข้าใจถึงวิธีการใช้ห้องสมุด เมื่อครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนค้นคว้า ศึกษาเพิ่มเติมเนื้อหาส่วนใดในบทเรียนนั้น ครูก็จะเป็นผู้มอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้น จึงจะเห็นว่าแหล่งวิชาการชุมชนแห่งนี้สามารถให้ความรู้ที่กว้างและครอบคลุมบทเรียนในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ทุกบทเรียน

แหล่งวิชาการชุมชนที่ใช้ประกอบการสอนได้บ่อยบทเรียนที่สุดมี 10 แหล่ง ใช้ประกอบการสอนได้แหล่งวิชาการละ 1 บทเรียน ดังนี้

- (1) การประปาขอนแก่น
- (2) ศูนย์มาลาเรีย เขต 3
- (3) ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4
- (4) สถานีตรวจอากาศขอนแก่น
- (5) สถานีทดลองไหมขอนแก่น
- (6) สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ
- (7) สถานีผสมเทียมท่าพระ

- (8) สำนักงานทรัพยากรธรณี เขต 4
- (9) หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2
- (10) องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ซึ่งในแต่ละแหล่งวิชาการก็สามารถให้ความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของแหล่งวิชาการนั้น ๆ โดยจะเป็นผลดีต่อการประกอบการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเป็นแหล่งความรู้โดยตรง จึงสามารถให้ความรู้เฉพาะเรื่องให้ละเอียดยิ่งขึ้น เช่น สถานีตรวจอากาศขอนแก่น สามารถใช้ประกอบการสอน เรื่องบรรยากาศรอบตัวเราได้อย่างเหมาะสมมาก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของแต่ละระดับชั้นเรียนกับแหล่งวิชาการชุมชน (ในตารางที่ 3 หน้า 153) พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะมีความสัมพันธ์สูงสุด แสดงว่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ แหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นความสัมพันธ์ในการใช้แหล่งวิชาการชุมชนประกอบการสอนจึงไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่น เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ดังนั้นความสัมพันธ์ในการใช้แหล่งวิชาการประกอบการสอนจึงมีมากขึ้นตามไปด้วย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาแหล่งวิชาการชุมชนในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การนำนักเรียนออกศึกษาแหล่งวิชาการชุมชนแต่ละครั้งนั้น ครูควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของแหล่งวิชาการที่จะไปศึกษาด้วย ซึ่งจะแยกกล่าวเป็นระดับชั้นเรียน ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แหล่งวิชาการชุมชนที่น่าศึกษามี 12 แหล่ง ดังนี้

- (1) การประปาขอนแก่น
- (2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เขต 2 เขื่อนอุบลรัตน์
- (3) คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (4) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(5) งานพัฒนาประมงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เชื้อนอุปรัตน์

(6) ทำอากาศยานขอนแก่น

(7) บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด

(8) สถานีตรวจอากาศขอนแก่น

(9) สำนักงานชลประทานที่ 4

(10) สำนักงานทรัพยากรธรณี เขต 4

(11) สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น

(12) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แหล่งวิชาการชุมชนที่นำศึกษามี 10 แหล่ง ดังนี้

(1) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เขต 2 เชื้อนอุปรัตน์

(2) คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(3) คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(4) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(5) ทำอากาศยานขอนแก่น

(6) ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขขอนแก่น

(7) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(8) สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น

(9) สำนักงานไปรษณีย์โทรเลข เขต 4

(10) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งวิชาการชุมชนที่นำศึกษามี 24 แหล่งดังนี้

(1) คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(2) คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(3) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(4) งานพัฒนาประมงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เชื้อนอุปรัตน์

(5) ทำอากาศยานขอนแก่น

(6) ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขขอนแก่น

- (7) บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด
- (8) บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด
- (9) บริษัท ฟินิกซ์ พลัส แอนด์ เพเพอร์ จำกัด
- (10) โรงงานน้ำปลาศรีชัยปลาทิพย์
- (11) ศูนย์มาลาเรีย เขต 3
- (12) ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4
- (13) สถานีทดลองไหมขอนแก่น
- (14) สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทำพระ
- (15) สถานีประมงน้ำจืด จังหวัดขอนแก่น
- (16) สถานีผสมเทียมทำพระ
- (17) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (18) สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (19) สำนักงานชลประทานที่ 4
- (20) สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น
- (21) สำนักงานไปรษณีย์โทรเลข เขต 4
- (22) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (23) หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2
- (24) องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 แหล่งวิชาการชุมชนที่นำศึกษามีเพียง
แหล่งเดียวคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เขต 2 เขื่อนอุบลรัตน์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งวิชาการชุมชนที่นำศึกษามี 4
แหล่งดังนี้

- (1) คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (2) ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขขอนแก่น
- (3) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (4) สำนักงานไปรษณีย์โทรเลข เขต 4

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งวิชาการชุมชนที่นำศึกษามี 3 แหล่ง ดังนี้

- (1) งานพัฒนาประมงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เชื้อนอุบลรัตน์
- (2) บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด
- (3) สำนักงานชลประทานที่ 4

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งวิชาการชุมชนที่นำศึกษามี 5 แหล่งดังนี้

- (1) คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (2) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (3) ท่าอากาศยานขอนแก่น
- (4) สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น
- (5) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การนำนักเรียนออกใช้แหล่งวิชาการชุมชน เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและให้ได้ผลคุ้มค่าต่อการใช้แหล่งครั้งนั้น ๆ ความต่อเนื่องของแหล่งวิชาการชุมชนเป็นอีกจุดหนึ่งที่ควรนำมาประกอบการพิจารณาในการเลือกแหล่งวิชาการชุมชน ซึ่งแหล่งวิชาการชุมชนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถจำแนกตามที่ตั้งได้เป็น 5 กลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่ 1 - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เขต 2 เชื้อนอุบลรัตน์
- งานพัฒนาประมงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เชื้อนอุบลรัตน์
 - บริษัท ฟินิกซ์ พลัส แอนด์ เพเพอร์ จำกัด
 - บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด

- กลุ่มที่ 2 - ท่าอากาศยานขอนแก่น
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- กลุ่มที่ 3 - คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- สถานีทดลองไหมขอนแก่น
 - สำนักงานทรัพยากรธรณี เขต 4
 - หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2
- กลุ่มที่ 4
- องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด
 - สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ
 - สถานีผสมเทียมท่าพระ
 - สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- กลุ่มที่ 5
- การประปาขอนแก่น
 - ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขขอนแก่น
 - โรงงานน้ำตาลศรีชัยบลาทิพย์
 - ศูนย์มาลาเรีย เขต 3
 - ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4
 - สถานีตรวจอากาศขอนแก่น
 - สถานีประมงน้ำจืด จังหวัดขอนแก่น
 - สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น
 - สำนักงานไปรษณีย์โทรเลข เขต 4
 - สำนักงานชลประทานที่ 4

ในการรวบรวมแหล่งวิชาการชุมชนและข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งวิชาการชุมชนใน จังหวัดขอนแก่นนี้ เพื่อเป็นการจูงใจและเสนอแนะแนวทางแก่ครูผู้สอนในการเลือกใช้แหล่ง วิชาการชุมชนในห้องเรียนให้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา ดังนั้นในการที่จะนำ นักเรียนออกใช้แหล่งวิชาการชุมชนแต่ละครั้ง จะได้ผลมากที่สุดเพียงไรนั้นยังขึ้นกับการ เลือกใช้แหล่งวิชาการชุมชนของครูผู้สอนเองว่า จะนำนักเรียนระดับใด ออกใช้แหล่งวิชา การชุมชนใดบ้าง ผู้วิจัยขอเสนอข้อควรคำนึงสำหรับครูในการเลือกใช้แหล่งวิชาการชุมชน ประกอบการสอนแต่ละครั้ง ดังนี้

(1) ความต่อเนื่องของแหล่งวิชาการ เพื่อเป็นการประหยัดเวลา ครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกแหล่งวิชาการชุมชนที่อยู่ในย่านเดียวกัน หรืออยู่ในเส้นทางเดินทางเดียวกัน

(2) ความเหมาะสมของความรู้ในแหล่งวิชาการกับความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนจะได้เรียนรู้ให้มากที่สุด โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในการเลือกใช้แหล่งวิชาการประกอบการสอน ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาถึงความรู้ในแหล่งวิชาด้วย ถ้ามีความซับซ้อนและยากเกินกว่าที่เด็กนักเรียนระดับนั้นจะรับได้ก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อเด็ก และทำให้การใช้แหล่งวิชาการในครั้งนั้นไม่ได้ผลเท่าที่ควร

(3) ความใกล้-ไกลของแหล่งวิชา เพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง ครูควรพิจารณาเลือกใช้แหล่งวิชาการชุมชนที่อยู่ไม่ไกลจากสถานศึกษาเกินไปนัก และควรจะไป-กลับได้ใน 1 วัน

(4) ความสอดคล้องของความรู้ในแหล่งวิชาการกับวัตถุประสงค์ในการนำนักเรียนออกใช้แหล่งวิชาการครั้งนั้น ๆ เพื่อให้การใช้แหล่งวิชาการเป็นประโยชน์ต่อการสอนมากที่สุด ครูควรจะทราบว่าแหล่งวิชาการนั้นดำเนินการหรือประกอบการเกี่ยวกับอะไร และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษายังไง และสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ คือ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งวิชาการชุมชนให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้แหล่งวิชาการครั้งนั้น ๆ เพื่อเจ้าหน้าที่ของทางแหล่งวิชาการจะได้เตรียมการในการให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้แหล่งวิชาการครั้งนั้นอย่างเหมาะสม

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เราทราบถึงแหล่งวิชาการชุมชน และข้อมูลต่าง ๆ ภายในแหล่งวิชาการชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ที่สามารถใช้ประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างละเอียด

5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.3.1 ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจะนำแหล่งวิชาการชุมชนที่อยู่ใกล้ ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดที่สถานศึกษาตั้งอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

5.3.2 การนำนักเรียนออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชนแต่ละครั้ง ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูที่ห้องรับผิดชอบทั้งหมด และช่วยกันในการดำเนินการ โดยเฉพาะการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งวิชาการชุมชน เพื่อจะช่วยให้การใช้แหล่งวิชาการชุมชนสะดวก และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษามากที่สุด

5.3.3 การนำนักเรียนออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชน หากเป็นไปได้ควรไปในวันหยุดราชการ เพราะจะเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวครูและเด็กนักเรียน อีกทั้งยังไม่ทำให้เสียเวลาเรียนวิชาอื่นด้วย

5.3.4 การนำนักเรียนออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชน หากมองในแง่ของระดับชั้นเรียนแล้ว นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เหมาะสมที่จะนำออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชนมากที่สุด เพราะ

5.3.4.1 เนื้อหาวิชาในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับความรู้ในแหล่งวิชาการชุมชนหลายแหล่ง

5.3.4.2 สามารถออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ได้ เพราะเป็นเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนผ่านมาแล้ว จึงถือว่าเป็นการทบทวนความรู้เดิมและเสริมความรู้เดิมให้มากยิ่งขึ้น

5.3.4.3 สะดวกต่อการควบคุมดูแล เพราะเป็นเด็กโต

5.3.4 ในการไปใช้แหล่งวิชาการชุมชนแต่ละครั้ง ควรติดต่ออาจารย์ทางโสตทัศนศึกษาไปช่วย ซึ่งจะช่วยในการถ่ายภาพ การถ่ายสไลด์ และเทปโทรทัศน์จากบางแหล่งวิชาการที่เขาอนุญาตให้ถ่ายทำเพื่อการศึกษาได้ เพื่อเก็บไว้ใช้ประกอบการสอนในบางโอกาส เช่น

5.3.5.1 การเตรียมนักเรียนก่อนออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชนในปีถัด ๆ ไป

5.3.5.2 ใช้ประกอบการสอนในกรณีที่ไม่มีโอกาสให้พานักเรียนออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชนในปีนั้น ๆ

5.3.6 ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออกศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิชาการชุมชนด้วยตนเองบ้าง เช่น แหล่งวิชาการที่เป็นสภาพธรรมชาติ สถานที่ที่มีการจัดนิทรรศการ

ออกร้าน และห้องสมุดในชุมชนที่นักเรียนอยู่หรือชุมชนใกล้เคียง

5.3.7 ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ควรจะช่วยกันสำรวจ และรวบรวมแหล่งวิชาการชุมชน ในจังหวัดของตนไว้อย่างน้อย 4 ปีต่อครั้ง เพราะแหล่งวิชาการบางแห่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น บางแห่งเลิกกิจการ บางแห่งตั้งขึ้นใหม่ เพื่อครูผู้สอนจะได้ข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งวิชาการที่เป็นปัจจุบันเสมอ และยังสามารถติดต่อการติดต่อสอบถามเมื่อต้องการ ใช้แหล่งวิชาการนั้น ๆ ประกอบการสอน

5.3.8 จะเป็นการดียิ่งเมื่อครูนำเด็กออกไปใช้แหล่งวิชาการชุมชน และได้พบเห็น อุปกรณ์บางอย่างที่ทางโรงเรียนยังไม่มี และไม่เกินความสามารถที่ครูจะจำลองแบบมา สร้าง เพื่อเป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนได้ เช่น เครื่องวัดน้ำฝน เครื่องวัดทิศทางลม หุ่นสุกรี หรืออุปกรณ์บางอย่างที่สามารถขอความอนุเคราะห์ในรูปแบบการบริจาคจากทางแหล่ง วิชาการชุมชนได้ เช่น หินและแร่ เป็นต้น

5.3.9 นอกเหนือจากการใช้แหล่งวิชาการชุมชนในจังหวัดของตนแล้ว ครูควรจะค้นคว้า สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของแหล่งวิชาการชุมชนในจังหวัดใกล้เคียงด้วย เพราะถ้าเป็นแหล่ง วิชาการที่สามารถใช้ประโยชน์ประกอบการสอนบางบทเรียนได้ก็ ซึ่งสามารถเดินทางไป และกลับได้ใน 1 วัน ก็จะเป็นประโยชน์แ เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนไม่น้อย

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

5.4.1 ควรมีการศึกษาสำรวจแหล่งวิชาการชุมชน ในจังหวัดอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้มีการสำรวจ หรือทำวิจัยไว้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ ในจังหวัด นั้น ๆ ทั้งยังจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาในจังหวัดใกล้เคียงด้วย

5.4.2 การกำหนดแหล่งวิชาการชุมชนในการออกเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยควรจะต้อง ออก ทำการศึกษาถึงกระบวนการคร่าว ๆ ในแต่ละแหล่งวิชาการเสียก่อน เพื่อประกอบการ พิจารณาเลือกแหล่งวิชาการชุมชน

5.4.3 การออกเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งวิชาการชุมชน ในแต่ละครั้ง ควรนัดหมายวันสัมภาษณ์ล่วงหน้า และการเก็บข้อมูลในแต่ละแหล่งวิชาการ ควรจัดระยะห่างกันประมาณ 3-4 วัน เพราะอาจจะพบปัญหาคือ

5.4.3.1 เวลาของเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งวิชาการชุมชน

5.4.3.2 สภาพดินฟ้าอากาศ

5.4.4 การออกเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ หากใช้ยานพาหนะที่เป็นรถยนต์ส่วนบุคคลจะลดปัญหาต่าง ๆ ในการเดินทางได้มาก

5.4.5 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการสอน โดยการใช้แหล่งวิชาการชุมชน ประกอบการสอนกับการสอนโดยวิธีอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์